

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΕΣ

Πολιτικό Κρατικό
Αύγουστος 79

ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

Η παραίτηση - υποβιβασμός του καθηγητή κ. Σημίτη και η αιφνιδιαστική αποχώρηση-διαμαρτυρία του ΠΑΣΟΚ απ' τη Βουλή όταν άρχιζαν οι συνεδριάσεις για το νομοσχέδιο που επικυρώνει την προσχώρηση της χώρας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, υπήρξαν τα δύο θέματα που ώθησαν το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης, στο κέντρο του ενδιαφέροντος και της επικαιρότητας.

Πάλι, απ' όσα τουλάχιστον λένε αντικειμενικοί παρατηρητές, τέθηκε θέμα θεσμών και δημοκρατικής λειτουργίας του Κινήματος, μ' αφορμή την υπόθεση Σημίτη. Μια περιεργή πρωτοβουλία (ή έκδοση και κυκλοφορία της γνωστής αφίσας) του καθηγητή, είχε τις γνωστές ραγδαίες εξελίξεις και συνέπειες. Δύσκολα γίνεται πιστευτό, ότι μόνο του τό τ. μέλος του Εκτελεστικού Γραφείου, αποφάσισε μία πράξη με την οποία εξωτερικευόταν άποψη αντίθετη από την ως τότε επίσημη. Και μάλιστα όταν αυτό το στέλεχος ήταν όπως φαινόταν - φορέας των πιο αντι-ΕΟΚικών θέσεων (πριν από λίγους μήνες ο κ. Σημίτης υπήρξε ο πρώτος και νομίζουμε ο μόνος - που μίλησε για κ α τ α γ γ ε λ ί α της συμβασης με την ΕΟΚ, χωρίς να συνδυάζει αυτή την καταγγελία με τ' αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος). Αρχικές πληροφορίες, που όμως στην πορεία δεν επιβεβαιώθηκαν, ανέφεραν ότι το επίσημο σύνθημα της αφίσας ("Ναι στην Εύρωπη των Λαών") είχε την έγκριση της ηγεσίας κι ότι η εμφάνισή του θ' αποτελούσε καποιου είδους "βαρομετρο" στο κατά ποσο δηλ. ο κομματικός μηχανισμός θα μπορούσε να δεχτεί μία νέα διάσταση στη θέση του Κινήματος απέναντι στην Εύρωπη.

Άλλη έκδοχή, ίσως περισσότερο αληθοφανής, είναι ότι ο κ. Σημίτης έκρινε σκόπιμη αυτή τη μετακίνηση προς την Εύρωπη των Λαών, μετακίνηση που με δοσμένη πιά την ένταξη, θά επικυρώσει το ΠΑΣΟΚ σε κάποια προσπάθεια βαθμιαίας απαγκίστρωσης απ' την αδιάλλακτη άρνηση. Η έκδοχή αυτή δεν είναι απορριπτέα, αν συνενεκηθεί το γεγονός ότι η αξιωματική αντιπολίτευση έχει αποφασίσει να κάνει αισθητή την παρουσία της στους θεσμούς της ΕΟΚ (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κλπ).

Ανεξάρτητα πάντως απ' τις γενεσιουργές αιτίες έκδοσης της αφίσας, οι διαδικασίες που ακολούθησαν το παράπτωμα ξένισαν τους πολιτικούς κύκλους. Πιθανολογείται ότι ο κ. Σημίτης δεν υπέβαλε παραίτηση, άλλ' ότι θεωρήθηκε αυτόματα ως παραιτημένος· ότι το Εκτελεστικό Γραφείο προτού κ' αν συνεδριάσει ξαναεδειχτή την παραίτησή του· κι ότι τέλος ο ίδιος πληροφορήθηκε τα της παραιτήσεώς του απ' τις έφημερίδες. Αν αυτά αληθεύουν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι δεν ακολούθησε κι αποχώρησή του απ' την Κεντρική Επιτροπή, άλλ' αντίθετα την πρώτη Κυριακή μετά τα γεγονότα μίλησε σε λαϊκή συζήτηση του κόμματος - ως μέλος της Κ.Ε. πιά - και φυσικά μ' αντικείμενο την αντίθεση προς την ένταξη στην ΕΟΚ. Συμπεράσματα άμαχητα δεν μπορούν να εξαχθούν απ' το περιστατικό αυτό. Πέρα απ' το γεγονός του αν υπάρχουν ή όχι τάσεις μέσα στο ΠΑΣΟΚ (για τόν γράφοντα αυτό είναι τουλάχιστο θεμιτό, αν όχι κι εύκτεο, αρκεί να μην οδηγούν σε διασπάσεις, κι άσχετα αν η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ αντιμετωπίζει τη δημοσιότητα των σχετικών φημών με κάποιο έννευρισμό) κι αν αυτές οι τάσεις έχουν ήδη περιχαρακωθεί και δίνουν αγώνα επικράτησης, εκείνο που έχει σημασία είναι ότι - όπως φαίνεται - δομικά το ΠΑΣΟΚ δεν έχει περάσει την έφηβική του ηλικία, στη διάρκεια της οποίας οι αυστηρά δημοκρατικές έσωτερικές διαδικασίες θεωρούνται περιττή - αλλά κι επικίνδυνη - πολυτέλεια. Αυτή η έκτιμηση έχει υποστηρικτές και σε πολιτικούς κύκλους που δεν είναι ένταγμένοι στο ΠΑΣΟΚ, οι οποίοι δέχονται ως βέβαιον νομοτελειανή την αναγκαιότητα σφιχτών έσωτερικών λειτουργιών έως ότου το Κίνημα ώριμάσει και μετασχηματιστεί χωρίς καθοριστικούς κλυδωνισμούς σε Κόμμα άρχων. Τέλος το περιστατικό Σημίτη θά λέγαμε ότι δεν αποτέλεσε στοιχείο επιβεβαιωτικό - όπως υποστηρίχθηκε από διάφορες πλευρές - του άρχηγικού χαρακτήρα του κόμματος. Αντίθετα φάνηκε ισχυροποιημένη η κομματική όργανωση, η αντίδραση της οποίας κυριάρχησε.

Διαφορετικές επίσης προσεγγίσεις γίνονται και στο θέμα της αποχώρησης απ' τη συζήτηση της Βουλής. Υποστηρίχθηκε - όχι μόνο απ' την κυβερνητική πλευρά - ότι ήταν "φυγομαχία". Άλλοι πολιτικοί παράγοντες μίλησαν για χάσιμο μίας ανεπανάληπτης ευκαιρίας προβολής του αντίλογου στην ΕΟΚ κι άναπτυξης των έναλλακτικών λύσεων - αν υπάρχουν τέτοιες στ' όπλοστάσιο του ΠΑΣΟΚ· ακόμα υποστηρίχθηκε ή άποψη ότι η αποχώρηση έπαιξε το ρόλο μιάς έντονης αντιπολιτευτικής διαφοροποίησης με πολιτικό χαρακτήρα απέναντι στην κυβέρνηση.

Νομίζουμε ότι οι βαθύτεροι λόγοι όφείλονται στο ότι στην τωρινή φάση ο κ. Α. Παπανδρέου έκρινε ότι δεν θ' άπρεπε να δεσμευτεί ως προς την στρατηγική που θ' ακολούθησει μελλοντικά - είτε ως αξιωματική αντιπολίτευση, είτε ως κυβέρνηση - σε σχέση με την ΕΟΚ. Μία τέτοια δέσμευση θεωρήθηκε προώρη και γι αντικειμενικούς λόγους αλλά και για έσωτερικούς κομματικούς. Είναι βέβαιο και φυσικό